
**TEKST VAN DE
GRONDWET VAN DE EUROPESE UNIE**

PREAMBULE^(*)

DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE LIDSTATEN EN DE VOLKEREN, OP ... TE [...] BIJEEN,

OVERWEGENDE dat de wereldvrede slechts kan worden beschermd door een krachtsontplooiing evenredig aan de gevaren die hem bedreigen;

ERVAN OVERTUIGD dat de bijdrage die een georganiseerd en levend Europa tot de beschaving kan leveren, onontbeerlijk is voor het handhaven van vreedzame betrekkingen;

ZICH ERVAN BEWUST dat Europa zich slechts kan vormen door daden die allereerst een feitelijke saamhorigheid scheppen, en door het leggen van gemeenschappelijke grondslagen voor de ontwikkeling van het **Europese samenlevingsmodel**;

VERLANGEND de toekomstige generaties een beschermd milieu, een ongeschonden cultureel erfgoed en betere levens- en arbeidsomstandigheden na te laten;

VASTBESLOTEN voor eeuwenoude wedijver een samensmelting hunner wezenlijke belangen in de plaats te stellen, **bij deze Grondwet een steeds hechtere unie te grondvesten tussen de volkeren van een continent dat te lang verdeeld is geweest**, en de grondslagen te leggen voor instellingen die in staat zijn richting te geven aan een voortaan gezamenlijke bestemming in **een Europa dat geroepen is de verantwoordelijkheden van een wereldmacht uit te oefenen.**

^(*) Aangepaste tekst van de preambule van het EGKS-Verdrag. Deze preambule, de oudste, de fraaiste en de kernachtigste, verdient wegens haar grondleggende karakter een plaats aan het hoofd van de Grondwet, temeer daar zij nog niets aan actualiteit heeft ingeboet.

I BEGINSLEN

TITEL I	GRONDSLAGEN	4
TITEL II	TAKEN	6
	HOOFDSTUK 1 HOOFDBELEID	6
	HOOFDSTUK 2 FLANKEREND BELEID	8
	HOOFDSTUK 3 AANVULLEND OPTREDEN	9
	HOOFDSTUK 4 BUITENLANDS BELEID	9
TITEL III	BEVOEGDHEDEN	10
TITEL IV	INSTELLINGEN	11
	HOOFDSTUK 1 HET EUROPEES PARLEMENT	11
	HOOFDSTUK 2 DE RAAD	12
	HOOFDSTUK 3 DE COMMISSIE	14
	HOOFDSTUK 4 HET HOF VAN JUSTITIE	17
	HOOFDSTUK 5 DE REKENKAMER	18
	HOOFDSTUK 6 HET EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN EN DE EUROPESE CENTRALE BANK	19
	HOOFDSTUK 7 VERGADERING VAN DE REGIO'S	21
	HOOFDSTUK 8 EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ	21
	HOOFDSTUK 9 DE EUROPESE INVESTERINGSBANK	21
	HOOFDSTUK 10 DE AGENTSCHAPPEN	22
TITEL V	INSTRUMENTEN	22
	HOOFDSTUK 1 GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN	22
	HOOFDSTUK 2 WETTEN	23
	HOOFDSTUK 3 UITVOERING VAN WETTEN	24
	HOOFDSTUK 4 NIET-WETGEVENDE RECHTSINSTUMENTEN	25
TITEL VI	DEMOCRATIE IN DE UNIE	25
TITEL VII	FINANCIËN	27
TITEL VIII	DIVERSE BEPALINGEN	28
TITEL IX	HERZIENING EN TOETREDING	29

TITEL I GRONDSLAGEN

---

*Artikel 1***Europese Unie**

De Europese Unie wordt gevormd door de Europese staten en volkeren die solidair een zelfde gemeenschap van waarden delen en zich ertoe verbinden de vrede, de veiligheid en de vooruitgang in Europa en de wereld te bevorderen.

De Unie is gegrondvest op de beginselen van vrijheid, democratie, de rechtsstaat, eerbiediging van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, alsmede van de geestelijke en morele waarden, welke beginselen de lidstaten gemeen hebben.

Uitgaande van het communautaire acquis “*coördineert de Unie het beleid van de lidstaten en oefent zij op federale wijze een aantal gemeenschappelijke bevoegdheden uit*”¹.

*Artikel 2***Rechtspersoonlijkheid**

De Unie heeft rechtspersoonlijkheid.

*Artikel 3***Lidstaten**

De lidstaten van de Unie zijn:

- het Koninkrijk België,	- het Groothertogdom Luxemburg,
- de Tsjechische Republiek,	- de Republiek Hongarije,
- het Koninkrijk Denemarken,	- de Republiek Malta,
- de Bondsrepubliek Duitsland,	- het Koninkrijk der Nederlanden,
- de Republiek Estland,	- de Republiek Oostenrijk,
- de Helleense Republiek,	- de Republiek Polen,
- het Koninkrijk Spanje,	- de Portugese Republiek,
- de Franse Republiek,	- de Republiek Slovenië,
- Ierland,	- de Slowaakse Republiek,
- de Italiaanse Republiek,	- de Republiek Finland,
- de Republiek Cyprus,	- het Koninkrijk Zweden,
- de Republiek Letland,	- het Verenigd Koninkrijk van
- de Republiek Litouwen,	Groot-Brittannië en Noord-Ierland

*Artikel 4***Betrekkingen tussen de Unie en de lidstaten**

1. De lidstaten handelen loyaal jegens de Unie en steunen haar initiatieven.

Zij treffen alle maatregelen die geschikt zijn om de nakoming van de uit de Grondwet voortvloeiende verplichtingen te verzekeren. Zij vergemakkelijken de vervulling van de taken van de Unie.

---

¹ Toespraak van Valéry Giscard d’Estaing, voorzitter van de Conventie, Europacollege, Brugge, 2 oktober 2002.

Zij onthouden zich van alle maatregelen die de verwezenlijking van de doelstellingen van de Grondwet in gevaar kunnen brengen.

2. Met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel handelt de Unie loyaal jegens de lidstaten en bewaart zij hun identiteit en hun nationale en regionale verscheidenheid. Zij eerbiedigt de constitutionele organisatie van de lidstaten, ook in de betrekkingen met hun territoriale lichamen.
3. De Unie houdt rekening met het specifieke karakter van de lidstaten wat hun binnen- en buitenlandse veiligheid en hun overheidsdiensten betreft.
4. Het recht van de Unie heeft voorrang op het recht van de lidstaten.

Artikel 5

Betrekkingen tussen de lidstaten

1. De lidstaten ontwikkelen betrekkingen in een geest van loyaliteit en wederzijdse solidariteit.
2. De lidstaten kunnen onderling nauwer samenwerken voorzover de doelstellingen van die samenwerking niet door toepassing van de Grondwet kunnen worden bereikt.

Artikel 6

Hulp en wederzijdse bijstand

1. Mocht een van de lidstaten door uitzonderlijke gebeurtenissen in ernstige moeilijkheden komen te verkeren, dan verlenen de andere staten hem de nodige bijstand.
2. [Aan te vullen met een bepaling inzake wederzijdse bijstand in geval van agressie en een verwijzing naar Aanvullende Akte nr. 1 betreffende de defensie.]

Artikel 7

Grondrechten

De Unie eerbiedigt de grondrechten die worden gewaarborgd door het op 7 december 2000 te Nice afgekondigde handvest, dat een integrerend deel van deze Grondwet uitmaakt, en door het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Artikel 8

Burgerschap van de Unie

1. Eenieder die de nationaliteit van een lidstaat bezit, is burger van de Unie. Het burgerschap van de Unie vult het nationale burgerschap aan doch komt daarvoor niet in de plaats.
2. De burgers van de Unie genieten de rechten en zijn onderworpen aan de plichten die bij de Grondwet zijn vastgesteld.

TITEL II   TAKEN

---

*Artikel 9***Doelstellingen**

De Unie beijvert zich het Europese samenlevingsmodel te bevorderen door een duurzame ontwikkeling van de economische en sociale activiteiten, een ontplooiing van de culturen van de lidstaten, een hoge graad van milieubescherming en door solidariteit tussen al haar centrale, perifere en eilandgebieden.

De Unie biedt eenieder die zich op haar grondgebied bevindt, een ruimte van vrijheid, rechtvaardigheid en veiligheid.

Uitgaande van het communautaire acquis van een ruimte zonder binnengrenzen en van een munt, de euro, spant de Unie zich in om voor een hoog niveau van werkgelegenheid en meer sociale samenhang te zorgen. Hiertoe bevordert zij het concurrentievermogen van de Europese economie en de verwerving van kennis door iedereen.

De Unie spreekt op het internationale toneel met één stem, handelt coherent en solidair, oefent de verantwoordelijkheden van een wereldmacht uit en verdedigt haar onafhankelijkheid en veiligheid.

*Artikel 10***Optreden**

1. Bij het nastreven van haar doelstellingen handelt de Unie:
  - a) intern:
    - door de bepaling en uitvoering van het hoofdbeleid dat zij voert, door middel van initiatieven die het kader vormen voor, en zo nodig in de plaats kunnen komen van het optreden van de lidstaten,
    - door beleid dat de inspanningen van de lidstaten flankeert, door middel van coördinatie en convergentie van hun nationale beleid,
    - door aanvullend optreden ter ondersteuning van het nationale beleid;
  - b) extern, door de uitvoering van een buitenlands beleid.
2. De Unie richt zich bij de verwezenlijking van al haar optreden naar de eisen van doorzichtigheid, goed bestuur en decentralisatie.

HOOFDSTUK 1   HOOFDBELEID

---

*Artikel 11***Ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid**

De Unie vormt een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid die beoogt een hoog niveau van veiligheid, de voorkoming en bestrijding van criminaliteit, justitiële samenwerking en de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke en niet-rechterlijke beslissingen te waarborgen.

Artikel 12

Interne markt

De Unie bestaat uit een ruimte zonder binnengrenzen, die gebaseerd is op het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal, en op een douane-unie.

Artikel 13

Mededinging

De Unie handhaaft in de interne markt een vrije, niet-vervalste mededinging door middel van tot de ondernemingen en de overheden gerichte regels.

Artikel 14

Economisch en monetair beleid

De Unie voert een economisch beleid in dat is gegrond op de nauwe coördinatie van het economische beleid van de lidstaten, op de interne markt en op de uitwerking van gemeenschappelijke doelstellingen, en dat wordt gevoerd met inachtneming van het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging.

Gelijktijdig daarmee voert de Unie één monetair en wisselkoersbeleid om de geleidelijke invoering door alle lidstaten van de euro als enige munt van de Unie mogelijk te maken en om de euro te versterken. Het hoofdoel van dit beleid is de prijsstabiliteit te handhaven en, onverminderd deze doelstelling, het algemene economische beleid van de Unie te ondersteunen.

Dit optreden van de lidstaten en de Unie impliceert de naleving van de volgende grondbeginselen: stabiele prijzen, gezonde overheidsfinanciën en monetaire omstandigheden en een stabiele betalingsbalans.

Artikel 15

Landbouw en visserij

De Unie voert een gemeenschappelijk landbouw- en visserijbeleid dat erop gericht is een duurzame ontwikkeling van de productie en het concurrentievermogen te waarborgen, de plattelands- en kustgebieden te ontwikkelen, de natuurlijke hulpbronnen, landschappen en soorten te beschermen, de betrokken bevolkingsgroepen een redelijke levensstandaard te verzekeren, de consumenten gezonde producten van goede kwaliteit en tegen redelijke prijzen te bieden en de voedselvoorziening veilig te stellen.

Artikel 16

Vervoer

De Unie voert een gemeenschappelijk vervoerbeleid dat erop gericht is een aan hoge veiligheidseisen beantwoordend personen- en goederenverkeer te waarborgen, investeringen in en het gebruik van de milieuvriendelijkste en voor de samenleving minst kostbare wijzen van vervoer aan te moedigen en een efficiënte koppeling tussen deze wijzen van vervoer te vergemakkelijken.

Artikel 17

Vreedzaam gebruik van atoomenergie

Uitgaande van het *acquis* van het Euratom-Verdrag streeft de Unie in haar beleid naar hoge normen op het gebied van nucleaire veiligheid en beveiliging die het mogelijk maken installaties in de staten die voor deze energiebron gekozen hebben, in bedrijf te houden en non-proliferatie te garanderen. Dit beleid wordt in Aanvullende Akte nr. 2 geregeld.

HOOFDSTUK 2 FLANKEREND BELEID

---

*Artikel 18***Economische en sociale samenhang**

De Unie stelt een beleid inzake economische en sociale samenhang op dat erop gericht is een harmonieuze ontwikkeling van de Unie te bevorderen en met name de verschillen in ontwikkeling tussen de diverse regio's en de achterstand van de minst begunstigde regio's en eilanden, met inbegrip van de plattelandsgebieden, te verkleinen.

*Artikel 19***Sociaal en werkgelegenheidsbeleid**

Op sociaal gebied en op het gebied van de werkgelegenheid en de gelijke behandeling van mannen en vrouwen stelt de Unie een beleid op dat gericht is op een verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden, op adequate sociale bescherming en een hoog werkgelegenheidsniveau, en op bestrijding van uitsluiting. De Unie bevordert de sociale dialoog.

*Artikel 20***Milieu**

De Unie stelt een milieubeleid op dat gericht is op het behoud, de bescherming en de verbetering van de kwaliteit van het milieu, de bescherming van de menselijke gezondheid en het behoedzame en rationele gebruik van de natuurlijke hulpbronnen.

*Artikel 21***Onderzoek en technologische ontwikkeling**

De Unie stelt een beleid inzake onderzoek en technologische ontwikkeling op dat gericht is op de bevordering, in een Europese onderzoeksruimte, van de kennismaatschappij.

*Artikel 22***Consumentenbescherming**

De Unie stelt een consumentenbeschermingsbeleid op, dat gericht is op een hoog niveau van bescherming van de gezondheid, de veiligheid en de economische belangen van de consumenten, alsmede op de bevordering van hun recht op voorlichting en vorming, en hun recht om zich te organiseren om hun belangen beter te behartigen.

*Artikel 23***Trans-Europese netwerken**

De Unie stelt een beleid inzake de ontwikkeling van trans-Europese netwerken op het gebied van vervoers-, telecommunicatie- en energie-infrastructuur op.

*Artikel 24***Gezondheid**

De Unie stelt een beleid op dat gericht is op een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid door middel van risicopreventie en bestrijding van de grote bedreigingen van de gezondheid.

HOOFDSTUK 3 AANVULLEND OPTREDEN

---

*Artikel 25***Actiegebieden**

1. De Unie draagt bij tot het optreden van de lidstaten ten behoeve van het onderwijs, de beroepsopleiding, de cultuur en de audiovisuele sector. De Unie ontwikkelt tevens maatregelen ten behoeve van een hoog concurrentievermogen van de industrie, een betere organisatie van de civiele bescherming en het gebruik van de ruimte.

Op deze gebieden steunt zij het nationale beleid en vult zij dit aan, stimuleert zij de samenwerking tussen de lidstaten en versterkt zij aldus de doeltreffendheid van haar hoofd- en flankerend beleid.

2. Bij haar aanvullend optreden kan de Unie niet teruggrijpen op harmonisering van de nationale wetgevingen.

HOOFDSTUK 4 BUITENLANDS BELEID

---

*Artikel 26***Algemene doelstellingen**

1. De doelstellingen van het buitenlands beleid zijn:
  - a) de bescherming van de gemeenschappelijke waarden, van de fundamentele belangen en van de onafhankelijkheid en de integriteit van de Unie, overeenkomstig de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties;
  - b) de versterking van de democratie en de rechtsstaat, alsmede de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden;
  - c) het behoud van de vrede en de versterking van de internationale veiligheid, overeenkomstig de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties;
  - d) de veiligheid van de Unie in alle opzichten, met inbegrip van de veiligheid van haar voorziening;
  - e) de bevordering van de internationale samenwerking op alle beleidsterreinen van de Unie;
  - f) de harmonieuze en duurzame ontwikkeling van de economie en de wereldhandel;
  - g) de solidariteit met de ontwikkelingslanden en meer in het bijzonder met de armste ontwikkelingslanden, alsmede de armoedebestrijding.
2. In haar buitenlands beleid streeft de Unie naar multilaterale oplossingen.

*Artikel 27***Betrekkingen met de buurstaten**

De Unie vestigt door middel van associatieovereenkomsten bevoorrechte betrekkingen met haar buurstaten.

Artikel 28
Defensie

Het defensiebeleid maakt een integrerend deel uit van het buitenlands beleid van de Unie. Het wordt geregeld in Aanvullende Akte nr. 1, die van toepassing is op de lidstaten [die zich in geval van agressie verplichten tot wederzijdse bijstand met alle middelen]. Zij leggen bij de inwerkingtreding van de Grondwet of op een latere datum hierover een verklaring af.

TITEL III   BEVOEGDHEDEN

Artikel 29
Verlening van bevoegdheden

1. Ter verwezenlijking van haar doelstellingen handelt de Unie in het kader van de bevoegdheden die haar door de Grondwet uitdrukkelijk zijn verleend.
2. De bevoegdheden die niet aan de Unie zijn verleend, behoren aan de lidstaten. De Unie maakt geen inbreuk op de bevoegdheden die de lidstaten niet gezamenlijk uitoefenen.

Artikel 30
Subsidiariteitsbeginsel

De Unie ziet erop toe dat de besluiten zo dicht mogelijk bij de burger worden genomen.

Hiertoe treedt de Unie slechts op indien en voorzover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en derhalve wegens de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Gemeenschap kunnen worden verwezenlijkt.

Artikel 31
Evenredigheidsbeginsel

Het optreden van de Unie gaat niet verder dan wat nodig is om haar doelstellingen te verwezenlijken.

Artikel 32
Eerbiediging van het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel

1. De instellingen van de Unie zien gedurende de gehele wetgevingsprocedure toe op de naleving van het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel.

De nationale parlementen van de lidstaten kunnen de instellingen van geval tot geval erop opmerkzaam maken dat deze beginselen dreigen te worden geschonden.

2. In de wetten van de Unie wordt op passende wijze gemotiveerd in hoeverre met het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel rekening is gehouden.

Artikel 33
Nieuw optreden

Indien een optreden van de Unie noodzakelijk blijkt om bij de uitvoering van haar beleid een van haar doelstellingen te verwezenlijken zonder dat de Grondwet in de daartoe

vereiste specifieke bevoegdheden voorziet, neemt de Raad op voorstel van de Commissie en na instemming van het Europees Parlement de passende maatregelen.

Het Europees Parlement besluit met versterkte meerderheid en de Raad met versterkte gekwalificeerde meerderheid.

TITEL IV   **INSTELLINGEN**²

Artikel 34 **Instellingen**

1. De verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie wordt verzekerd door:
  - een EUROPEES PARLEMENT,
  - een RAAD,
  - een COMMISSIE,
  - een HOF VAN JUSTITIE,
  - een REKENKAMER.

2. De bepaling en tenuitvoerlegging van het monetair beleid worden toevertrouwd aan het EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN en aan de EUROPESE CENTRALE BANK.

Artikel 35 **Organen**

De VERGADERING VAN DE REGIO'S, het EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ, de EUROPESE INVESTERINGSBANK en de andere organen van de Unie staan de instellingen bij in de vervulling van de hun opgedragen taken.

Artikel 36 **Samenwerking tussen de instellingen**

Het Europees Parlement, de Raad en de Commissie kunnen onderling interinstitutionele akkoorden sluiten. Deze akkoorden kunnen de Grondwet wijzigen noch aanvullen.

HOOFDSTUK 1   **HET EUROPEES PARLEMENT**

Artikel 37 **Taken**

Het Europees Parlement:

- a) oefent met de Raad op voorstel van de Commissie de wetgevingsfunctie uit,
- b) brengt zijn advies uit of geeft zijn instemming voordat de Raad een besluit neemt of een internationale overeenkomst sluit,
- c) beslist met de Raad op voorstel van de Commissie over de middelen en uitgaven van de Unie,
- d) neemt deel aan de benoeming van de voorzitter en de leden van de Commissie,

---

² Aanvullende bepalingen bij deze titel zijn opgenomen in Aanvullende Akte nr. 4.

- e) controleert het optreden van de Commissie in haar uitvoerende functie,
- f) verleent met de Raad kwijting aan de Commissie voor de uitvoering van de begroting.

Artikel 38
Samenstelling

Het Europees Parlement bestaat uit afgevaardigden die de vertegenwoordigers van de Europese volkeren zijn.

De Europese afgevaardigden worden gekozen door middel van rechtstreekse, vrije en geheime algemene verkiezingen. Zij kunnen niet meer dan zevenhonderd in aantal zijn.

Het aantal in elke lidstaat gekozen Europese afgevaardigden is vastgesteld in Aanvullende Akte nr. 4.

Artikel 39
Onafhankelijkheid van de leden

De Europese afgevaardigden stemmen individueel en persoonlijk. Zij mogen niet gebonden zijn door instructies, noch een dwingend mandaat ontvangen.

Artikel 40
Besluitvorming

1. Voorzover in de Grondwet niet anders is bepaald, besluit het Europees Parlement met meerderheid der uitgebrachte stemmen.
2. Wanneer de Grondwet bepaalt dat het Parlement met versterkte meerderheid besluit, worden de besluiten genomen met twee derde meerderheid van zijn leden.
3. Het reglement van orde bepaalt het quorum.
4. Het Europees Parlement stelt zijn reglement van orde vast bij meerderheid van stemmen van zijn leden.

Artikel 41
Parlementaire commissies

1. Het Europees Parlement bepaalt in zijn reglement van orde het aantal vaste parlementaire commissies en hun bevoegdheidsreinen, en streeft er daarbij naar die te laten samenvallen met de samenstellingen van de Raad en met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen het college van de Commissie.
2. Het Europees Parlement kan de parlementaire commissies machtigen sommige van zijn taken uit te oefenen.

HOOFDSTUK 2 DE RAAD

Artikel 42
Europese Raad

1. De Raad in de samenstelling van de staatshoofden en regeringsleiders vormt de Europese Raad. De voorzitter van de Commissie is lid van de Europese Raad.

Het voorzitterschap wordt door elke lidstaat bij toerbeurt uitgeoefend voor de tijd van zes maanden in een door de Raad met versterkte gekwalificeerde meerderheid bepaalde volgorde.

2. De Europese Raad geeft de nodige aanzetten voor de ontwikkeling van de Unie en stelt algemene politieke beleidslijnen vast.

3. De Europese Raad beslist over de herziening van de Grondwet.

Hij stelt na instemming van het Europees Parlement de financiële vooruitzichten vast.

Hij neemt besluiten in de door de Grondwet bepaalde gevallen.

Hij neemt deel aan de benoeming van de voorzitter en de leden van de Commissie. Hij controleert de uitvoerende functie van de Commissie.

4. Wanneer de Europese Raad de in lid 3 bedoelde besluiten neemt, neemt de voorzitter van de Commissie niet aan de stemming deel.

Artikel 43

Raad

1. De Raad:

- a) oefent met het Europees Parlement op voorstel van de Commissie de wetgevende functie uit,
- b) beslist met het Europees Parlement op voorstel van de Commissie over de middelen en uitgaven van de Unie,
- c) draagt zorg voor de coördinatie van het economisch beleid van de lidstaten;
- d) neemt maatregelen voor het optreden van de Unie op het gebied van de buitenlandse betrekkingen en in de andere gevallen waarin de Grondwet voorziet.

2. De Raad bestaat uit één vertegenwoordiger van elke lidstaat op ministerieel niveau die gemachtigd is de regering van de lidstaat die hij vertegenwoordigt, te binden.

Elke samenstelling van de Raad kiest uit haar midden een voorzitter voor de duur van een jaar.

3. In de Raad “Algemene zaken” komen de ministers van Europese aangelegenheden bijeen. Hij coördineert de werkzaamheden van de verschillende samenstellingen van de Raad. Hij oefent de wetgevende functie uit.

Het voorzitterschap van de Raad “Algemene zaken” wordt voor de duur van zes maanden bekleed door de vertegenwoordiger van de lidstaat die de Europese Raad voorziet.

4. De Raad bepaalt in zijn reglement van orde het aantal samenstellingen en hun bevoegdheidssterreinen, en streeft er daarbij naar deze te laten samenvallen met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen het college van de Commissie en tussen de parlementaire commissies.

Artikel 44
Besluitvorming

1. Voorzover in deze Grondwet niet anders is bepaald, neemt de Raad zijn besluiten met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.

De gekwalificeerde meerderheid is bereikt wanneer ten minste de meerderheid der leden van de Raad die de regeringen van de lidstaten met een bevolking van meer dan de helft van de totale bevolking van de Unie vertegenwoordigt, zich voor het besluit uitspreekt.

2. De versterkte gekwalificeerde meerderheid is bereikt wanneer ten minste driekwart van de leden van de Raad dat de regeringen van de lidstaten met een bevolking van meer dan twee derde van de totale bevolking van de Unie vertegenwoordigt, zich voor het besluit uitspreekt.

3. Wanneer een lidstaat krachtens de Grondwet niet aan de stemming in de Raad kan deelnemen, worden het aantal lidstaten en de totale bevolking van de Unie voor de toepassing van de gekwalificeerde meerderheid en de versterkte gekwalificeerde meerderheid uitsluitend berekend op grond van de lidstaten die mogen stemmen.

4. Wanneer een besluit van de Raad wordt genomen op voorstel van de Commissie, kan de Raad slechts met eenparigheid van stemmen van dat voorstel afwijken, tenzij in de Grondwet anders is bepaald.

5. De Raad stelt zijn reglement van orde vast bij meerderheid van stemmen van zijn leden.

HOOFDSTUK 3 DE COMMISSIE

Artikel 45
Taken

De Commissie

- a) heeft het recht van initiatief en stelt het jaar- en meerjarenprogramma van de werkzaamheden van de Unie voor,
- b) voert de begroting uit, legt de wetten en de besluiten van de Raad ten uitvoer, beheert programma's en onderhandelt over internationale overeenkomsten,
- c) neemt besluiten in de gevallen waarin de Grondwet voorziet,
- d) ziet toe op de toepassing van het recht van de Unie en stelt de overtredingen hiervan vast onder toezicht van het Hof van Justitie,
- e) doet aanbevelingen en brengt adviezen uit.

Artikel 46
Samenstelling

1. De Commissie bestaat uit één onderdaan van elke lidstaat, onder wie een voorzitter en een secretaris van de Unie, belast met de buitenlandse betrekkingen.

2. Met ingang van de datum van aantreden van de eerste Commissie na de datum van toetreding van de zevenentwintigste lidstaat is het aantal leden lager dan het aantal lidstaten. De Raad, die na de ondertekening van het toetredingsverdrag van de zevenentwintigste lidstaat met versterkte gekwalificeerde meerderheid beslist, stelt het aantal leden van de Commissie vast.

3. Alleen zij die de nationaliteit van een van de lidstaten bezitten, kunnen lid van de Commissie zijn.

Wanneer lid 2 van toepassing is, worden zij op voet van gelijkheid gekozen volgens een toerbeurtsysteem waarvan de nadere regels met inachtneming van de in Aanvullende Akte nr. 4 vastgelegde beginselen bij organieke wet worden vastgesteld.

4. De leden van de Commissie worden gekozen op grond van hun algemene bekwaamheid en hun inzet voor Europa, en bieden alle waarborgen voor onafhankelijkheid.

Artikel 47

Benoeming

Het Europees Parlement draagt de voorzitter van de Commissie voor. Deze voordracht wordt door de Europese Raad goedgekeurd.

Het Europees Parlement besluit met versterkte meerderheid en de Europese Raad met versterkte gekwalificeerde meerderheid.

De Europese Raad benoemt in overleg met de voorzitter van de Commissie de secretaris van de Unie.

De Europese Raad stelt in overleg met de voorzitter van de Commissie de lijst vast van de andere personen die hij voornemens is tot lid van de Commissie te benoemen.

De aldus voorgedragen of benoemde voorzitter, secretaris van de Unie en overige leden van de Commissie worden als college ter goedkeuring onderworpen aan een stemming van het Europees Parlement. Na goedkeuring door het Europees Parlement bekrachtigt de Europese Raad de benoeming van de leden van de Commissie.

De voorzitter, de secretaris van de Unie en de andere leden van de Commissie worden benoemd voor een periode van vijf jaar.

Artikel 48

Onafhankelijkheid van de leden

De leden van de Commissie oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de Unie.

Bij de vervulling van hun taken vragen noch aanvaarden de leden van de Commissie instructies van enige regering of enig lichaam. Zij onthouden zich van iedere handeling welke onverenigbaar is met het karakter van hun ambt. Iedere lidstaat verbindt zich ertoe dit karakter te eerbiedigen en niet te trachten de leden van de Commissie te beïnvloeden bij de uitvoering van hun taak.

Artikel 49

Besluitvorming

1. De besluiten van de Commissie worden genomen bij meerderheid van stemmen van haar leden. Wanneer in het Europees Parlement of de Raad voor de aanneming van de voorstellen van de Commissie een versterkte meerderheid vereist is, is voor deze voorstellen een twee derde meerderheid van haar leden vereist.

De Commissie kan slechts geldig zitting houden indien het in haar reglement van orde bepaalde aantal leden aanwezig is.

Op het gebied van de buitenlandse betrekkingen gelden bijzondere bepalingen.

2. De Commissie stelt haar reglement van orde vast.

Artikel 50

Organisatie van de Commissie

1. De Commissie werkt onder de politieke leiding van haar voorzitter.

2. De voorzitter wijst vice-voorzitters aan onder wie de secretaris van de Unie voor buitenlandse betrekkingen.

3. De voorzitter verdeelt de aan de leden van het college toegewezen verantwoordelijkheden over de vice-voorzitters. Hij streeft ernaar deze verdeling te laten samenvallen met de verdeling van de bevoegdheden over de parlementaire commissies en de verschillende samenstellingen van de Raad.

De Commissie kan een vice-voorzitter en een of meer andere leden van de Commissie machtigen namens haar besluiten te nemen.

4. De Commissie beschikt over een administratie die beschikt over de nodige middelen om al haar taken uit te voeren.

Artikel 51

Ontslag

1. Een lid van de Commissie dient zijn ontslag in indien de voorzitter hem daarom na raadpleging van het college verzoekt.

2. Op verzoek van het Europees Parlement, de Europese Raad of de Commissie kan elk lid van de Commissie dat niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten, door het Hof van Justitie van zijn ambt ontheven worden verklaard.

Artikel 52

Afkeuring

1. Het Europees Parlement kan, na de voorzitter van de Commissie te hebben gehoord, door middel van een met versterkte meerderheid goedgekeurde motie van afkeuring besluiten dat de leden van de Commissie gezamenlijk moeten aftreden. Deze laatste blijven de lopende zaken afhandelen totdat in hun vervanging is voorzien.

2. De Europese Raad kan, na de voorzitter van de Commissie te hebben gehoord,

besluiten dat de leden van de Commissie gezamenlijk moeten aftreden. Deze laatste blijven de lopende zaken afhandelen totdat in hun vervanging is voorzien.

De Europees Raad kan, na de voorzitter van de Commissie te hebben gehoord, besluiten de secretaris van de Unie uit zijn ambt te ontheffen. De voorzitter van de Commissie neemt de functies van de secretaris van de Unie waar, totdat in diens vervanging is voorzien.

De Europese Raad besluit met versterkte gekwalificeerde meerderheid.

HOOFDSTUK 4 HET HOF VAN JUSTITIE

Artikel 53

Taken

Het Hof van Justitie verzekert de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van de Grondwet. Het ziet toe op de eerbiediging van de grondrechten en de verdeling van de bevoegdheden tussen de Unie en de lidstaten.

Artikel 54

Bevoegdheden

1. Het Hof van Justitie is bevoegd een uitspraak te doen:
  - a) over verzoeken tot vaststelling dat een lidstaat een van de krachtens het Unierecht op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen, en over de sancties die een lidstaat die zijn verplichtingen niet is nagekomen, kunnen worden opgelegd;
  - b) bij wijze van prejudiciële beslissing, over de uitlegging van het Unierecht;
  - c) bij wijze van prejudiciële beslissing over de geldigheid van de handelingen van de instellingen;
  - d) over verzoeken tot het nagaan van de wettigheid van de handelingen van de instellingen en organen van de Unie;
  - e) over beroepen inzake door een instelling opgelegde sancties;
  - f) in geschillen betreffende de vergoeding van de schade die door een instelling of een personeelslid van de Unie in de uitoefening van zijn functie is veroorzaakt;
  - g) over tegen een instelling ingestelde beroepen wegens nalaten;
  - h) krachtens een arbitragebeding vervat in een door of namens de Unie gesloten overeenkomst;
  - i) in geschillen tussen de Unie en haar personeelsleden.
2. Het Hof van Justitie brengt advies uit over de verenigbaarheid van een beoogde internationale overeenkomst met de Grondwet.
3. Het Hof van Justitie is bevoegd uitspraak te doen in elk geschil tussen lidstaten dat met de materie van deze Grondwet verband houdt, indien dit geschil hem krachtens een compromis wordt voorgelegd.

De lidstaten verbinden zich ertoe een geschil betreffende de uitlegging of de toepassing van de Grondwet niet op andere wijze te doen beslechten dan in deze Grondwet is voorgeschreven.

4. Behoudens de bevoegdheid die bij de Grondwet aan het Hof van Justitie wordt

verleend, zijn de geschillen waarin de Unie partij is, niet uit dien hoofde onttrokken aan de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties.

Artikel 55

Samenstellingen van het Hof van Justitie

1. Het Hof van Justitie bestaat uit twee samenstellingen: het HOOGGERECHTSHOF en het GERECHT VAN EERSTE AANLEG.
2. Aan het Gerecht van eerste aanleg kunnen rechterlijke kamers worden toegevoegd om de op sommige bijzondere gebieden aan dit gerecht verleende rechterlijke bevoegdheden uit te oefenen.
3. Tegen de arresten van het Gerecht van eerste aanleg kan bij het Hooggerechtshof en tegen de arresten van de rechterlijke kamers kan bij het Gerecht van eerste aanleg een hogere voorziening worden ingesteld, zulks onder de in Aanvullende Akte nr. 4 vastgestelde voorwaarden.

Artikel 56

Samenstelling van het Hooggerechtshof

1. Het Hooggerechtshof bestaat uit [één rechter per lidstaat].
2. Het Hooggerechtshof wordt bijgestaan door acht advocaten-generaal. De advocaat-generaal heeft tot taak in het openbaar in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken waarin zulks overeenkomstig het statuut van het Hof van Justitie vereist is.
3. De rechters en de advocaten-generaal van het Hooggerechtshof, gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en aan alle gestelde eisen voldoen om in hun onderscheiden landen de hoogste rechterlijke ambten te bekleden, of die bekend staan als kundige rechtsgeleerden, worden door de Europese Raad voor zes jaar benoemd.
4. Het Gerecht van eerste aanleg telt ten minste één rechter per lidstaat.

Artikel 57

Statuut van het Hof van Justitie en reglementen voor de procesvoering

1. De voorwaarden waaronder een beroep kan worden ingesteld, alsook de gevolgen van de arresten van het Hof van Justitie, het statuut van de leden van het Hof van Justitie en zijn organisatie, worden geregeld bij Aanvullende Akte nr. 4 en bij het Statuut van het Hof van Justitie.
2. De reglementen voor de procesvoering van het Hooggerechtshof en het Gerecht van eerste aanleg worden bij organieke wet vastgesteld. Het Hof van Justitie wordt geraadpleegd.

HOOFDSTUK 5 DE REKENKAMER

Artikel 58

Taken

1. De Rekenkamer onderzoekt de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van de Unie. Zij onderzoekt tevens de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van elk door de

Unie ingesteld orgaan, voorzover het instellingsbesluit dit onderzoek niet uitsluit.

De Rekenkamer legt het Europees Parlement en de Raad een verklaring voor waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd. Aan die verklaring kunnen specifieke beoordelingen worden toegevoegd voor ieder belangrijk werkterrein van de Unie.

2. De Rekenkamer onderzoekt de wettigheid en de regelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven en gaat tevens na of een goed financieel beheer werd gevoerd. Hierbij brengt zij in het bijzonder verslag uit over onregelmatigheden.

Artikel 59

Samenstelling

In de Rekenkamer heeft [één onderdaan per lidstaat] zitting. Zij worden voor zes jaar benoemd door de Raad, na raadpleging van het Europees Parlement. Zij zijn herbenoembaar.

Alleen zij die de nationaliteit van een van de lidstaten bezitten, kunnen lid van de Rekenkamer zijn.

Artikel 60

Onafhankelijkheid van de leden

De leden van de Rekenkamer oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de Unie.

HOOFDSTUK 6 HET EUROPEES STELSEL VAN CENTRALE BANKEN EN DE EUROPESE CENTRALE BANK

Artikel 61

Taken

1. De via het Europees Stelsel van Centrale Banken uit te voeren fundamentele taken zijn:

- a) het bepalen en ten uitvoer leggen van het monetair beleid van de Unie;
- b) het uitvoeren van valutaoperaties;
- c) het aanhouden en beheren van de officiële externe reserves van de lidstaten;
- d) het bevorderen van een goede werking van het betalingsverkeer.

2. Ter uitvoering van de aan het Europees Stelsel van Centrale Banken opgedragen taken treft de Europese Centrale Bank de nodige maatregelen.

Artikel 62

Statuut

1. De Europese Centrale Bank bezit rechtspersoonlijkheid.

2. Het Europees Stelsel van Centrale Banken wordt bestuurd door de besluitvormende organen van de Europese Centrale Bank, te weten de raad van bestuur en de directie.

Artikel 63
Samenstelling

1. Het Europees Stelsel van Centrale Banken bestaat uit de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken.
2. De raad van bestuur van de Europese Centrale Bank bestaat uit de leden van de directie van de Europese Centrale Bank en de presidenten van de nationale centrale banken.
3. De directie bestaat uit de president, de vice-president en [vier andere leden].
4. De president, de vice-president en de overige leden van de directie worden gekozen uit personen met een erkende reputatie en beroepservaring op monetair of bancaire gebied en worden door de Europese Raad met versterkte gekwalificeerde meerderheid benoemd op aanbeveling van de Raad en na raadpleging van het Europees Parlement en de raad van bestuur van de Europese Centrale Bank.

Zij worden voor een periode van acht jaar benoemd en zijn niet herbenoembaar.

Alleen zij die de nationaliteit van een van de lidstaten bezitten, kunnen lid van de directie zijn.

Artikel 64
Betrekkingen met de andere instellingen

1. De voorzitter van de Raad en een lid van de Commissie mogen zonder stemrecht aan de vergaderingen van de raad van bestuur van de Europese Centrale Bank deelnemen.
2. De voorzitter van de Raad kan de raad van bestuur van de Europese Centrale Bank een motie ter bespreking voorleggen.

De president van de Europese Centrale Bank wordt uitgenodigd aan de vergaderingen van de Raad deel te nemen wanneer deze aangelegenheden bespreekt met betrekking tot de doelstellingen en de taken van het Europees Stelsel van Centrale Banken.

3. De Europese Centrale Bank stelt een jaarverslag over de werkzaamheden van het Europees Stelsel van Centrale Banken en over het monetair beleid in het afgelopen jaar en het lopende jaar op voor het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, alsmede voor de Europese Raad. De president van de Europese Centrale Bank legt dit verslag voor aan de Raad en aan het Europees Parlement, dat op grondslag daarvan een algemeen debat kan houden.

De president van de Europese Centrale Bank en de overige leden van de directie worden op verzoek van het Europees Parlement of op eigen initiatief gehoord door de bevoegde commissies van het Europees Parlement.

HOOFDSTUK 7 VERGADERING VAN DE REGIO'S

Artikel 65

Taken

De Vergadering van de regio's brengt uit eigen beweging of op verzoek van een instelling adviezen uit.

In haar adviezen over wetsvoorstellen besteedt de Vergadering van de regio's bijzondere aandacht aan de eerbiediging van het subsidiariteitsbeginsel.

Artikel 66

Samenstelling

De Vergadering van de regio's bestaat uit vertegenwoordigers van de regionale en lokale lichamen die in een regionaal of lokaal lichaam gekozen zijn of politiek verantwoording schuldig zijn aan een gekozen vergadering.

HOOFDSTUK 8 EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Artikel 67

Taken

Het Europees Economisch en Sociaal Comité brengt uit eigen beweging of op verzoek van een instelling adviezen uit.

Artikel 68

Samenstelling

Het Europees Economisch en Sociaal Comité bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende economische en sociale geledingen van de civiele samenleving, met name van producenten, landbouwers, vervoerders, werknemers, handelaren en ambachtslieden, vrije beroepen, consumenten en het algemeen belang.

HOOFDSTUK 9 DE EUROPESE INVESTERINGSBANK

Artikel 69

Taken

1. De Europese Investeringsbank heeft tot taak, met een beroep op de kapitaalmarkten en op haar eigen middelen bij te dragen tot de ontwikkeling van het beleid van de Unie. Te dien einde vergemakkelijkt zij, door zonder winstoogmerk leningen en waarborgen te verstrekken, de financiering van projecten:

- a) tot ontwikkeling van minder ontwikkelde gebieden;
- b) tot modernisering of overschakeling van ondernemingen of voor het scheppen van nieuwe bedrijvigheid, die niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de lidstaten voorhanden zijn.

Zij neemt deel in de financiering van projecten die voor verscheidene lidstaten van gemeenschappelijk belang zijn en die door hun omvang of aard niet geheel kunnen worden

gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de lidstaten voorhanden zijn.

Zij neemt ook deel in de financiering van projecten van gemeenschappelijk belang tussen de Unie en buurstaten waarmee een associatieovereenkomst gesloten is.

2. Bij de vervulling van haar taak vergemakkelijkt de Bank de financiering van investeringsprogramma's in samenhang met bijstandsverlening van de structuurfondsen en van de andere financieringsinstrumenten van de Unie.

De Commissie kan de Bank verzoeken een project te financieren of de financiering van een project op te schorten. De Bank is gehouden een dergelijk verzoek binnen zes maanden in behandeling te nemen.

Artikel 70

Statuut

1. De Europese Investeringsbank bezit rechtspersoonlijkheid.
2. De leden van de Europese Investeringsbank zijn de lidstaten.
3. De statuten van de Europese Investeringsbank zijn opgenomen in een protocol dat aan Aanvullende Akte nr. 5 is gehecht.

HOOFDSTUK 10 DE AGENTSCHAPPEN

Artikel 71

Statuut en taken

1. In de uitoefening van haar uitvoerende functie kan de Commissie worden bijgestaan door agentschappen.

Deze agentschappen kunnen worden belast met de uitoefening van beheerstaken voor de programma's van de Unie of met het verstrekken van wetenschappelijke expertise. Deze agentschappen kunnen eveneens worden belast met het nemen van besluiten voor de toepassing van de wetten.

2. De agentschappen worden opgericht overeenkomstig de beginselen die worden vastgesteld bij een organieke wet, waarin hun structuren, de regels voor hun functioneren, hun bevoegdheden, hun verantwoordelijkheden en de controles waaraan zij zijn onderworpen, worden vastgesteld.

TITEL V INSTRUMENTEN

HOOFDSTUK 1 GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

Artikel 72

Indeling van de rechtsinstrumenten

1. De Grondwet wordt ten uitvoer gelegd door:

- a) internationale overeenkomsten, gemeenschappelijke maatregelen en verklaringen die de Unie internationaal binden;
  - b) organieke en Europese wetten die door het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk worden aangenomen;
  - c) besluiten van de Raad of van de Commissie;
  - d) aanbevelingen van de Raad of van de Commissie.
2. De wet wordt op het niveau van de Unie ten uitvoer gelegd door uitvoeringsverordeningen van de Commissie.
3. De instellingen handelen ook:
- a) door de goedkeuring van niet-bindende rechtsinstrumenten: adviezen, resoluties, mededelingen;
  - b) door het aanmoedigen van de sluiting van gedragscodes of vrijwillige afspraken, waaronder tussen de sociale partners.

Artikel 73

Intensiteit van de handeling

De instellingen beslissen in het licht van het subsidiariteitsbeginsel- en het evenredigheidsbeginsel voor elk geval over het soort aan te nemen rechtsinstrument, behalve wanneer de Grondwet een bepaald soort rechtsinstrument verlangt.

Indien zij de keuze hebben tussen verschillende handelingsmogelijkheden, kiezen de instellingen voor die welke voor de lidstaten, voor particulieren en voor het bedrijfsleven het minst dwingend is. Indien een dwingende handeling noodzakelijk blijkt, met name om redenen van niet-discriminatie en rechtszekerheid, geven de instellingen de voorkeur aan de lichtste handelingsmogelijkheid.

Artikel 74

Programmering

Het optreden van de Unie geschiedt volgens een interinstitutionele programmering.

In het kader van de algemene politieke beleidslijnen van de Europese Raad en de meerjarige financiële vooruitzichten sluiten het Europees Parlement, de Raad en de Commissie op voorstel van deze laatste een interinstitutioneel akkoord over het meerjarenprogramma. Dit behelst een wetgevingsprogramma voor het volgende jaar.

Artikel 75

Redengeving

De wetten, verordeningen, besluiten en aanbevelingen worden met redenen omkleed en verwijzen naar de voorstellen of adviezen welke krachtens de Grondwet moeten worden gevraagd.

HOOFDSTUK 2 WETTEN

Artikel 76

Organieke wet

De organieke wet regelt de organisatie van de instellingen en de werkwijze van de Unie in de gevallen waarin de Grondwet voorziet.

Artikel 77

Europese wet

1. Een Europese wet heeft een algemene strekking. Zij is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.
2. Wetten worden aangenomen om het beleid en het optreden van de Unie ten uitvoer te leggen. Zij stellen de grondbeginselen, de algemene richtsnoeren en de belangrijkste onderdelen van de hiertoe te nemen maatregelen vast. Zij stellen de rechten en verplichtingen van particulieren en ondernemingen vast, alsook de aard van de waarborgen die zij in elke lidstaat moeten genieten.
3. Wetten kunnen gemeenschappelijke regels vaststellen, de wetgevingen van de lidstaten harmoniseren en hun optreden coördineren, en programma's van de Unie vaststellen.

Wetten laten de lidstaten de grootst mogelijke speelruimte.

4. In de wet kan worden bepaald dat zij wordt gewijzigd door of aangevuld met maatregelen van de Commissie.

In dat geval stelt de wet de grenzen en voorwaarden van de delegatie van wetgevingsbevoegdheid vast.

Verordeningen van de Commissie treden een maand na toezending ervan aan het Europees Parlement en de Raad in werking, tenzij het Europees Parlement zich met meerderheid van stemmen van zijn leden of de Raad zich met gekwalificeerde meerderheid binnen deze termijn tegen deze maatregel uitsprekt.

Artikel 78

Aanneming van wetten

1. Wetten worden op voorstel van de Commissie in de vorm van één tekst door het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk aangenomen volgens de in Aanvullende Akte nr. 4 bepaalde wetgevingsprocedure.
2. De wetgevingsprocedure omvat een eerste lezing en eventueel een tweede lezing en een bemiddelingsfase, een en ander binnen voor elke instelling bindende termijnen.
3. Voor de aanneming van een organieke wet besluit tijdens de gehele procedure het Europees Parlement met versterkte meerderheid en de Raad met versterkte gekwalificeerde meerderheid.

HOOFDSTUK 3   UITVOERING VAN WETTEN

Artikel 79

Voorwaarden

In de wet worden de voorwaarden voor de uitvoering ervan vastgesteld.

Zij kan bepalen dat, om redenen van rechtszekerheid, doeltreffendheid van het beleid of het goede gebruik van de middelen van de Unie, de uitvoering ervan in een verordening

van de Commissie wordt geregeld. De Commissie kan zich in deze uitvoeringstaak laten bijstaan door overeenkomstig artikel 71 opgerichte agentschappen.

Indien de Commissie bij de wet niet tot uitvoering ervan gemachtigd is, worden de uitvoeringsmaatregelen door de lidstaten genomen.

Artikel 80

Uitvoeringsbepalingen

De wet kan bepalen dat de Commissie, alvorens een uitvoeringsverordening vast te stellen, het advies moet inwinnen van een raadgevend comité, bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten, of een wetenschappelijk comité. Behoudens in dringende gevallen, doet de Commissie het Europees Parlement en de Raad mededeling van de ontwerp-uitvoeringsverordeningen die zij voornemens is vast te stellen.

HOOFDSTUK 4 NIET-WETGEVENDE RECHTSINSTUMENTEN

Artikel 81

Besluit

1. Besluiten zijn verbindend in al hun onderdelen.

Worden er adressaten in genoemd, dan zijn besluiten voor hen verbindend.

2. Besluiten van de Raad met een algemene strekking worden door de Commissie uitgevoerd onder dezelfde voorwaarden als die welke voor wetten gelden.

Artikel 82

Verordening

Een verordening heeft een algemene draagwijdte. Zij is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Artikel 83

Aanbeveling

1. Aanbevelingen geven de adressaten richtlijnen om bepaalde resultaten te bereiken.

Zij hebben geen bindende rechtsgevolgen, tenzij in de Grondwet anders wordt bepaald.

2. Aanbevelingen kunnen ten doel hebben op specifieke gebieden die onder verschillende beleidsonderdelen of het optreden van de Unie vallen, een methode aan te moedigen voor dynamische coördinatie tussen de lidstaten.

TITEL VI DEMOCRATIE IN DE UNIE

Artikel 84

Gelijkheid

De burgers van de Unie zijn gelijk voor het Unierecht. In het Unierecht is iedere discriminatie op grond van nationaliteit verboden.

Artikel 85

Politieke partijen

1. De Europese politieke partijen dragen bij tot de vorming van een Europees bewustzijn en tot de uiting van de politieke wil van de burgers van de Unie.
2. Het statuut van de Europese politieke partijen en de regels inzake hun financiering worden bij organieke wet vastgesteld.

Artikel 86

Eenvormige verkiezingsprocedure voor het Europees Parlement

1. De Europese afgevaardigden worden op basis van nationale lijsten gekozen volgens het beginsel van evenredige vertegenwoordiging. De lidstaten kunnen het uitbrengen van voorkeursstemmen toestaan, overeenkomstig de bepalingen die zij vastleggen.
2. De voorwaarden voor de verkiezing van een quotum Europese afgevaardigden op Europese lijsten worden bij organieke wet vastgesteld.
3. Bij de verkiezing van de Europese afgevaardigden mag slechts eenmaal een stem worden uitgebracht.

Artikel 87

Doorzichtigheid van de activiteiten van de instellingen

1. Iedere burger van de Unie en iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of zetel in een lidstaat heeft recht op toegang tot de documenten van de instellingen en organen van de Unie.

De algemene beginselen en de beperkingen op grond van openbare of particuliere belangen betreffende dit recht op toegang tot documenten worden bij wet vastgesteld.

2. De voltallige zittingen van het Europees Parlement en de zittingen van de Raad tijdens welke wetgeving wordt vastgesteld, zijn openbaar.
3. De Commissie licht het publiek in over de activiteiten van de Unie.

Artikel 88

Raadpleging van belanghebbenden

Teneinde de evenredigheid, de coherentie en de doorzichtigheid van de maatregelen van de Unie te waarborgen, houdt de Commissie brede raadplegingen van belanghebbenden.

Artikel 89

Bescherming van persoonsgegevens

Bij wet worden de regels betreffende de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens die in het bezit zijn van de instellingen en organen van de Unie, vastgesteld en wordt hiertoe een onafhankelijk controleorgaan opgericht dat toezicht moet houden op de toepassing ervan.

TITEL VII FINANCIËN

---

*Artikel 90***Begrotingsbeginselen**

1. De begroting van de Unie is gebaseerd op de beginselen van eenheid, evenwicht, jaarperiodiciteit en specialiteit.
2. Alle ontvangsten en uitgaven van de Unie moeten voor elk begrotingsjaar worden geraamd en toegestaan, en opgenomen in de begroting.
3. De ontvangsten en uitgaven van de begroting moeten in evenwicht zijn.
4. De op de begroting opgevoerde uitgaven worden toegestaan voor de duur van een begrotingsjaar, voorzover niet bij organieke wet anders wordt bepaald.

*Artikel 91***Meerjarige financiële vooruitzichten**

1. De meerjarige financiële vooruitzichten vormen het referentiekader voor de begrotingsdiscipline.

Zij zijn bedoeld om over een middellange periode een volgens grote categorieën geordende ontwikkeling van de uitgaven van de Unie te waarborgen.

2. De instellingen nemen bij de begrotingsprocedure het kader van de meerjarige financiële vooruitzichten in acht.
3. De meerjarige financiële vooruitzichten worden op voorstel van de Commissie met versterkte gekwalificeerde vastgesteld door de Europese Raad na instemming van het Europees Parlement met versterkte meerderheid.

De uitvoeringsbepalingen van dit besluit worden vastgelegd in een interinstitutioneel akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie.

4. Bij ontstentenis van een besluit over nieuwe meerjarige financiële vooruitzichten, worden de voor het laatste begrotingsjaar geldende vooruitzichten voor het volgende begrotingsjaar verlengd.
5. De begroting is in overeenstemming met de meerjarige financiële vooruitzichten en overschrijdt niet het maximum van de eigen middelen van de Unie.

*Artikel 92***Eigen middelen**

1. De uitgaven van de Unie worden, onverminderd andere ontvangsten, gefinancierd uit eigen middelen die haar financiële onafhankelijkheid waarborgen. De lidstaten zorgen ervoor dat adequate eigen middelen rechtstreeks ter beschikking van de Unie worden gesteld.

De eigen middelen kunnen een of meer belastingen omvatten die geheel of gedeeltelijk ter beschikking van de Unie worden gesteld.

2. De bepalingen betreffende de eigen middelen worden vastgelegd in een organieke wet. Deze wet treedt zes maanden na haar aanneming in werking, tenzij een meerderheid van de nationale parlementen zich tegen de definitieve aanneming ervan verzet.

Artikel 93

Vaststelling van de begroting

De begroting wordt vastgesteld overeenkomstig de in Aanvullende Akte nr. 4 bedoelde begrotingsprocedure.

Indien de begroting tijdens een begrotingsjaar nog niet is goedgekeurd, mag elke maand voor elk hoofdstuk of elke onderverdeling van de begroting een bedrag van maximaal een twaalfde van de bij de begroting van het vorige begrotingsjaar geopende kredieten worden uitgegeven, volgens een bij organieke wet vast te stellen regeling.

TITEL VIII DIVERSE BEPALINGEN

Artikel 94

Handelingsbevoegdheid

In elk der lidstaten heeft de Unie de ruimste handelingsbevoegdheid welke door de nationale wetgevingen aan rechtspersonen wordt toegekend; zij kan met name roerende en onroerende goederen verkrijgen of vervreemden en in rechte optreden.

Te dien einde wordt zij door de Commissie vertegenwoordigd.

Artikel 95

Recht op informatie en recht van verificatie van de Commissie

Voor de vervulling van de haar opgedragen taken kan de Commissie, binnen de grenzen en onder de voorwaarden die bij wet zijn vastgesteld, alle gegevens verzamelen en alle noodzakelijke verificaties verrichten.

Geen enkele lidstaat is gehouden inlichtingen te verstrekken waarvan de verbreiding naar zijn mening strijdig zou zijn met de wezenlijke belangen van zijn veiligheid.

Artikel 96

Statistieken

1. Bij wet worden maatregelen vastgesteld voor de opstelling van statistieken wanneer zulks voor de vervulling van de taken van de Unie nodig is.

2. De opstelling van statistieken geschiedt op basis van onpartijdigheid, betrouwbaarheid, objectiviteit, wetenschappelijke onafhankelijkheid, kosteneffectiviteit en statistische geheimhouding; zij mag geen buitensporige lasten voor de economische actoren meebrengen.

Artikel 97

Aansprakelijkheid

1. De contractuele aansprakelijkheid van de Unie wordt geregeld bij de wet welke op het betrokken contract van toepassing is.

2. Inzake de niet-contractuele aansprakelijkheid moet de Unie overeenkomstig de

algemene beginselen welke de rechtsstelsels der lidstaten gemeen hebben, de schade vergoeden die door haar instellingen, haar organen of haar personeelsleden in de uitoefening van hun functies is veroorzaakt.

3. De persoonlijke aansprakelijkheid van de personeelsleden jegens de Unie wordt geregeld bij de bepalingen welke hun statuut of de op hen toepasselijke regeling vaststellen.

Artikel 98

Regeling van het eigendomsrecht

De Grondwet laat de regeling van het eigendomsrecht in de lidstaten onverlet.

Artikel 99

Openbare orde

Wanneer een lidstaat zich genoopt kan voelen maatregelen te treffen in geval van ernstige binnenlandse onlusten waardoor de openbare orde wordt verstoord, in geval van oorlog of van een ernstige internationale spanning welke oorlogsgevaar inhoudt, of om te voldoen aan de verplichtingen die hij met het oog op het behoud van de vrede en van de internationale veiligheid is aangegaan, stelt de Raad met versterkte gekwalificeerde meerderheid op voorstel van de Commissie de passende maatregelen vast. Bij deze maatregelen wordt de voorkeur gegeven aan een gecoördineerd optreden van de lidstaten in een geest van saamhorigheid.

Artikel 100

Territoriale toepassing

Het grondgebied van de Unie bestaat uit de Europese grondgebieden van de lidstaten, met inbegrip van de Azoren, Madeira en de Canarische Eilanden, alsmede Ceuta en Melilla en de overzeese departementen, zulks overeenkomstig Aanvullende Akte nr. 5 en de op grond daarvan vastgestelde maatregelen.

TITEL IX   HERZIENING EN TOETREDING

Artikel 101

Herziening van de Grondwet

1. Herzieningen van de Grondwet en van de Aanvullende Akten nr. 1 en 2 worden aangenomen volgens onderstaande procedure.

- a) Op initiatief van de regering van een lidstaat, het Europees Parlement of de Commissie kan de Europese Raad bij meerderheid van stemmen van zijn leden verklaren dat een of meer door hem aan te duiden bepalingen van de Grondwet of de Aanvullende Akten nr. 1 of 2 moeten worden herzien.

Na deze verklaring roept de voorzitter van het Europees Parlement een conventie bijeen, bestaande uit vertegenwoordigers van de nationale parlementen, de regeringen van de lidstaten en het Europees Parlement, volgens een bij organieke wet vastgestelde regeling. De voorzitter van de Commissie neemt aan de werkzaamheden van de conventie deel.

De conventie sluit haar werkzaamheden af met de aanneming van een aanbeveling. Deze wordt aangenomen met een meerderheid van twee derde van elk van de drie

groepen in de conventie, voorzover het totaal van de in elke groep uitgebrachte positieve stemmen driekwart van alle leden van de conventie bereikt.

Op grond van deze aanbeveling legt de Commissie de Europese Raad een ontwerp-besluit tot herziening van de Grondwet of de Aanvullende Akten nr. 1 of 2 voor.

- b) De Europese Raad neemt het besluit tot herziening van de Beginselen of de Grondrechten van de Grondwet aan met een meerderheid van vijf zesde van zijn leden en beveelt de lidstaten de aanneming ervan aan overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen.

Het besluit tot herziening van de Beginselen of de Grondrechten van de Grondwet treedt in werking wanneer vijf zesde van de lidstaten de door hun grondwettelijke regels vereiste procedures voor de aanneming van het besluit hebben voltooid en de voorzitter van de Raad daarvan in kennis hebben gesteld.

- c) De Europese Raad keurt het besluit tot herziening van het Beleid van de Grondwet of de Aanvullende Akten nr. 1 of 2 goed met een meerderheid van driekwart van zijn leden dat de regeringen vertegenwoordigt van de lidstaten met een bevolking van meer dan driekwart van de totale bevolking van de Unie, en beveelt de lidstaten de aanneming ervan aan overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen.

Het besluit tot herziening van het Beleid van de Grondwet of de Aanvullende Akten nr. 1 of 2 treedt in werking wanneer driekwart van de lidstaten de door hun grondwettelijke regels vereiste procedures voor de aanneming van het besluit hebben voltooid en de voorzitter van de Raad daarvan in kennis hebben gesteld.

- d) Ten aanzien van de herziening van Aanvullende Akte nr. 1 hebben alleen de vertegenwoordigers van de nationale parlementen en de regeringen van de lidstaten waarop deze akte van toepassing is, stemrecht; de meerderheden worden alleen ten aanzien van deze lidstaten berekend. De vertegenwoordigers van de nationale parlementen en de regeringen van de andere lidstaten mogen als waarnemer aan de debatten deelnemen.

2. Op voorstel van de Commissie of op initiatief van een lidstaat worden de andere Aanvullende Akten herzien of ingetrokken bij besluiten die volgens de procedure voor de aanneming van organieke wetten worden aangenomen, tenzij in de Aanvullende Akte anders is bepaald.

Artikel 102

Toetreding van nieuwe lidstaten

Elke Europese staat die de in artikel 1 genoemde beginselen in acht neemt, kan verzoeken lid te worden van de Unie.

Hij richt zijn verzoek tot de Europese Raad, die, na raadpleging van de Commissie en na instemming van het Europees Parlement, de Commissie machtigt de nodige onderhandelingen te openen.

De onderhandelingen over de toetredingsvoorwaarden en de aanpassingen die

toetreding voor de Grondwet met zich brengt, worden gevoerd door de Commissie in overleg met de Raad en de Europese Centrale Bank, en in het kader van de richtsnoeren die de Raad haar verstrekt. De Commissie houdt het Europees Parlement op de hoogte van het verloop van de onderhandelingen. Het toetredingsverdrag wordt, na instemming van het Europees Parlement met meerderheid van stemmen van zijn leden, gesloten door de Europese Raad, die met meerderheid van vijf zesde van zijn leden een besluit neemt.

Het toetredingsverdrag moet door alle lidstaten en de staat die het verzoek indient, worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen. Het treedt in werking op 1 januari van het jaar volgende op dat waarin de laatste van de betrokken staten het heeft bekrachtigd.

Artikel 103

Uittreding uit de Unie

1. Wanneer een herziening van de Grondwet in werking is getreden en een lidstaat deze herziening niet volgens zijn grondwettelijke bepalingen heeft kunnen goedkeuren, heeft deze lidstaat het recht na afloop van een termijn van twee jaar na de inwerkingtreding van deze herziening, om uittreding uit de Unie te verzoeken.

In dat geval leidt de Unie met de betrokken lidstaat onderhandelingen in over de sluiting van een overeenkomst tot regeling van hun toekomstige betrekkingen.

2. De Commissie voert de onderhandelingen in overleg met de Raad en in het kader van de door deze verstrekte richtsnoeren. Deze overeenkomst wordt voor de Unie gesloten door de Raad met een meerderheid van twee derde van zijn leden, na instemming van het Europees Parlement. De lidstaat die uit de Unie treedt, neemt niet deel aan de besluitvorming in de Raad over de onderhandelingen over en de sluiting van deze overeenkomst.

De lidstaat die het verzoek indient, verlaat de Unie op 1 januari van het jaar volgend op dat waarin de overeenkomst tot regeling van de toekomstige betrekkingen tussen de Unie en die lidstaat is gesloten.

3. Indien de overeenkomst inzake de toekomstige betrekkingen tussen de Unie en de lidstaat die het verzoek doet, niet binnen een termijn van zes maanden na opening van de onderhandelingen is gesloten, verlaat deze de Unie op 1 januari van het jaar dat volgt op het verstrijken van deze termijn.

In dat geval blijft op de onderscheiden rechten en verplichtingen van de Unie en de uittredende lidstaat gedurende ten hoogste twee jaar het recht van toepassing dat gold op de dag waarop de betrokken lidstaat uittreedt. In dat geval neemt de uit de Unie uitgetreden lidstaat niet deel aan de instellingen, procedures en mechanismen van de Unie en draagt hij niet bij in de begroting van de Unie; de aan op zijn grondgebied verblijvende natuurlijke of rechtspersonen verschuldigde betalingen uit hoofde van rechten en verplichtingen die voor de datum waarop de lidstaat is uitgetreden zijn ontstaan, komen te zijnen laste.

4. De lidstaat die de Unie verlaat, kan overeenkomstsluitende partij blijven bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte.

*Artikel 104***Ernstige en voortdurende schending van de grondbeginselen**

1. Op een met redenen omkleed voorstel van een derde van de lidstaten, het Europees Parlement of de Commissie kan de Raad, na instemming van het Europees Parlement, vaststellen dat er duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van in artikel 1 genoemde beginselen door een lidstaat, en die lidstaat passende aanbevelingen doen. Alvorens die vaststelling te doen, hoort de Raad de betrokken lidstaat en kan hij volgens dezelfde procedure onafhankelijke personen vragen binnen een redelijke termijn een verslag over de situatie in die lidstaat voor te leggen.

De Raad gaat regelmatig na of de redenen die tot zijn vaststelling hebben geleid nog bestaan.

2. De Europese Raad kan op voorstel van een derde van de lidstaten of van de Commissie, en na de instemming van het Europees Parlement te hebben verkregen, een ernstige en voortdurende schending door een lidstaat van in artikel 1 genoemde beginselen vaststellen, na de regering van de betrokken lidstaat om opmerkingen te hebben verzocht.

3. Wanneer de in lid 2 bedoelde vaststelling is gedaan, kan de Raad besluiten tot schorsing van bepaalde rechten die uit de toepassing van de Grondwet op de betrokken lidstaat voortvloeien, met inbegrip van de stemrechten van de vertegenwoordiger van de regering van die lidstaat in de Raad. De Raad houdt daarbij rekening met de mogelijke gevolgen van een dergelijke schorsing voor de rechten en verplichtingen van natuurlijke en rechtspersonen.

De verplichtingen van de betrokken lidstaat uit hoofde van de Grondwet blijven in ieder geval verbindend voor deze lidstaat.

4. De Raad kan naderhand besluiten krachtens lid 3 genomen maatregelen te wijzigen of in te trekken in verband met wijzigingen in de toestand die tot het opleggen van de maatregelen heeft geleid.

5. Voor de toepassing van dit artikel besluiten de Europese Raad en de Raad met versterkte gekwalificeerde meerderheid van stemmen zonder rekening te houden met de stem van de vertegenwoordiger van de regering van de betrokken lidstaat.

Voor de toepassing van de leden 1 en 2 besluit het Europees Parlement met versterkte meerderheid van stemmen.

6. De bepalingen met betrekking tot de bevoegdheid van het Hof van Justitie zijn slechts van toepassing op de louter procedurele bepalingen van dit artikel; het Hof doet uitspraak op verzoek van de betrokken lidstaat, binnen een maand na de datum van de in lid 2 bedoelde vaststelling door de Raad.

*Artikel 105***Aanvullende Akten bij de Grondwet**

De aan deze Grondwet gehechte Aanvullende Akten maken een integrerend deel ervan uit.